

UUTTA TIETOA JA HYVIÄ
KÄYTÄNTÖJÄ MARJA- JA
HEDELMÄYRITTÄJILLE

Karhunvadelman viljely

Erikoismarjojen viljely 25.4. ja 9.5.2018

Marjamaat-hanke

Elli Ruutiainen, Hanketyöntekijä

Marjamaat -hanke

Onko karhunvadelmalle kysyntää?

- Kuka ostaa karhunvadelmaa?
- Syövätkö suomalaiset karhunvadelmaa?
- Kallis marja, kuluttajalle hieman vieras
 - Vaatii ahkeraa markkinointia
 - pienillä pinta-aloilla liikkeelle

Karhunvadelma viljelykasvina

- Karhunvadelmia on kasvutavaltaan kolmea tyyppiä
 - Jäykkäversoiset
 - Puoliköynnöstävät
 - Köynnöstävät
- Kaksivuotinen verso kuten vadelmalla
 - Sato muodostuu toisena vuonna
 - Myös syyskarhunvadelmalajikkeita on kehitetty, joissa sato muodostuu ensimmäisen vuoden versoihin
- Suurin osa lajikkeista piikikkäitä
- Lajikkeiden välillä suuria eroja kypsymisnopeudessa
- Talvenkestävyys on paras siperialaisella karhuvadelmalla ja 'Sonja' –lajikkeella. Muut lajikkeet on suojattava talveksi
- Hyötyy voimakkaasti pölytyksestä

lajikkeet

- Siperialainen kanta, ei lajikenimeä
 - Hyvin talvenkestävä
 - Erittäin piikikäs
 - Pienehköt (4 - 5 g) marjat alkavat kypsyä elosyyskuun vaihteessa
 - Rentoversoinen, hillittykasvuinen, vuosikasvu 1,5 – 3 m
- Sonja, yksi siperialaisen muodoista
 - Hyvin talvenkestävä
 - Piikikäs lajike
 - Aikainen – pienehköt (4 - 5 g) marjat alkavat kypsyvät elokuun alussa
 - Rentoversoinen, hillittykasvuinen, vuosikasvu 1 – 2,5 m

lajikkeet

- Loch Ness

- Puoliköynnöstävä
- Suuret (n. 10 g) hyvän makuiset marjat
- Vaikea talvettaa Suomessa, koska versot ovat liian jäykkiä maahan taivutettavaksi
- Satotaimia on saatavilla
- Aikainen lajike, tunnelissa sato heinä - elokuun vaihteesta lähtien
- Piikitön tai vähäpiikkinen

lajikkeet

- Karaka

- Köynnöstävä
- Piikikäs
- Suuret (n. 10 g), hyvän makuiset, pitkulaiset marjat
- Aikainen lajike, sato tunnelissa elokuun alusta lähtien
- Omien kokemusten perusteella melko heikkosatonen

lajikkeet

- **Thornless Evergreen**

- Hyvin myöhäinen, sadonkorjuu alkaa tunnelissa elo- syyskuun vaihteessa.
- Piikitön
- Keskikokoiset marjat n. 5 – 6 g
- Erittäin satoisa
- Köynnöstävä
- Voimakaskasvuinen, versokasvu keskimäärin 4 – 6 m, pisimmillään 8 m
- Tekee myös jonkin verran piikikkäitä versoja, jotka on poistetta
 - Kasvuston vanhetessa piikkiversojen määrä lisääntyy

Mistä saa taimia? Millaisia taimia saatavilla?

- Long cane taimia saa jonkin verran maahantuojilta. Pääasiassa Loch Ness lajiketta.
 - Taimen koosta riippuen 4 – 7,5 € /taimi
- Pienemmät pottitaimet
 - Saatavilla Euroopasta, mahdollisesti myös maahantuojilta tilaustuotteena
- Piikittömien lajikkeiden lisääminen on hankalaa
 - Juurenpaloista lisäämällä taimista tulee piikikkäitä
 - Pistokkaat eivät juurru
 - Versojen kärkiä voi juurruttaa painamalla verson (kärki edellä) maahan. Verso pidetään edelleen yhteydessä emokasviin. Kun juuret ovat muodostuneet, katkaistaan verso emokasvista.

Voiko karhunvadelmaa viljellä avomaalla?

- Lajikkeen oltava aikainen ja talvenkestävä
- Siperialainen kanta ja Sonja mahdollisia viljellä avomaalla.
 - Piikikkyys on ongelma. Leikattava runsaasti, että poiminta onnistuu
- Puoliköynnöstävien ja jäykkäversoisten lajikkeiden talvettaminen maapohjassa viljeltäessä ei onnistu.
 - Versot paleltuvat lumirajaa myöten

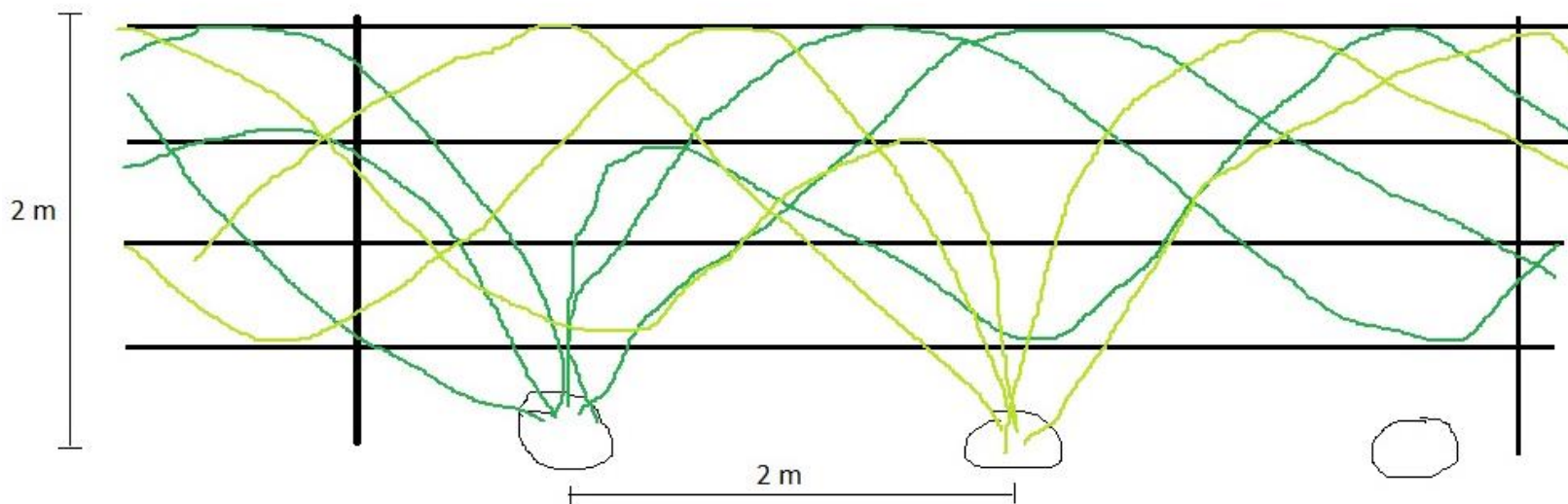
Paikanvalinta, perustaminen

- Kasvupaikan suhteen karhunvadelmalla on samanlaiset vaatimukset kuin vadelmallakin.
- Ei siedä seisovaa vettä
- Multavat hieta- ja moreenimaat
- Ei savimaille
- Tihkukastelu ja kastelulannoitus suositeltavaa
- Lannoitussuositukset kuten vadelmalla. Karhunvadelman kasvuvoimakkuus otettava huomioon. (Vrt siperialaiset hillittykasvuiset ja voimakaskasvuiset esim. Thornless Evergreen)

Köynnöstävien lajikkeiden viljely ja hoitotoimet (Thornless Evergreen)

- Taimiväli 2m. Riviväli 2 – 2,5 m
- Satoversoja jätetään 5 - 6 kpl / taimi.
- Satoversot sidotaan keväällä tukilankoihin tasaisesti. Versoja ohjataan taimen molemmille puolille ”aaltoillen”

Köynnöstävien lajikkeiden hoitotoimet (Thornless Evergreen)

- Uusien versojen kasvu on voimakasta, joten ne on ohjattava erilleen satoa tuottavista versoista.
- Kun versokasvua n. 2 – 2,5 m, aletaan versoja ohjata maan tasalle. Voidaan kiinnittää koukuilla.
- Ohjausta on tehtävä vähintään kahdesti mielellään useammin kesän aikana.
- Versojen ohjauksen yhteydessä poistetaan myös piikikkäät versot.
- Sadonkorjuun jälkeen satoversot leikataan alas.
- Tukilangat lasketaan alas
- Maatamyöden ohjatut kasvoversot peitetään harsolla ennen talvea

Long cane taimien viljely (Loch Ness)

- Uudet long cane taimet ostetaan yleensä joka kevät
- Istutus 7,5 – 10 litran ruukkuihin toukokuun alussa
- Kasvatus yleensä tunnelissa, jolloin sato alkaa elokuun alkupuolella
- Taimiväli 1 m
- Sidotaan tukilankoihin
- Uusia versoja poistetaan 2 – 3 kertaa kasvukauden aikana
- Talvettamista ruukuissa voi kokeilla
 - Taimet syksyllä kyljelleen ja peitto usealla harsokerroksella
 - Tällöin taimesta ei poisteta kaikkia uusia kasvuv ersoja, vaan kasvatetaan seuraavan vuoden satoa varten muutama vahva verso (Aina vahvoja versoja ei kasva)
 - Seuraavana kesänä sato jää yleensä vaatimattomaksi

sadonkorjuu

- Poiminta on hankalaa, sillä marjat muuttuvat mustiksi jo ennen kuin ovat täysin kypsiä. Makeutta tulee vasta kun marja pehmenee.
- Kypsyessään marjan kiilto vähenee ja luumarjat pullistuvat
- Piikikkäissä lajikkeissa poiminta on hitaampaa

Kasvinsuojelu

- Karhunvadelmat ovat hyvin terveitä
- Suomessa ei ole ollut ongelmia tautien ja tuholaisten kanssa
- Täysin kypsät pehmeät marjat eivät kestä pitkään kauppakuntoisina, vaan homehtuvat nopeasti
- Myös poimittaessa hometta on tarkkailtava, mutta katteen alla viljeltäessä se ei yleensä ole ongelma

Kiitos mielenkiinnosta!

Marjamaat -hanke

